

Використання творчої спадщини В.О. Сухомлинського
(до 100- річчя з дня народження
видатного педагога Кіровоградщини)

**Педагогічна майстерність вчителя в контексті педагогічної спадщини
В.О.Сухомлинського в умовах Нової української школи**

Суспільство ставить перед школою багато завдань, і одне з них - виховання творчої особистості, здатної креативно мислити, тому я в своїй роботі використовую творчу спадщину відомого педагога - Василя Олександровича Сухомлинського. Вагомі думки якого надихають мене на пошуки нових форм і методів навчання.

Дитина приходить до школи з бажанням вчитися. Як його зберегти? Як зробити навчання цікавим?

Ці питання хвилювали мене на початку трудової діяльності, турбують вони і сьогодні, хоча за плечима вже 19 років педагогічного стажу. Працюючи в Чечеліївській ЗШ І – ІІІ ст., використовую у своїй роботі творчу спадщину В. О.Сухомлинського. Кожен урок проводжу под девізом :

«Дитинство – це найважливіший період життя людини. І від того, як пройшло дитинство, хто вів дитину за руку в дитячі роки, що увійшло в його розум й серце з наколишнього світу, – від цього вирішальною мірою залежить, якою людиною буде сьогоднішній малюк». (В.О.Сухомлинський).

Тому мені, вчителю початкової школи, дуже важливо саме у перші роки задати оптимістичний тон моїм вихованцям для подальшого життя, створити такі умови, щоб кожна дитина відчула увагу до себе, ставала дедалі впевненішою.

Як добре, що нині немає жодної читанки чи посібника, де б не було його творів! Але вміщено їх дуже мало порівняно з тією кількістю, що написав Василь Олександрович. Адже їх понад півтори тисячі: казок-мініатюр, оповідань та притч.

Хотілося б, щоб ми частіше зверталися до них, читали їх дітям, сіяли у їхні серця зерна доброти. Лейтмотивом усієї педагогічної діяльності видатного педагога є виховання гуманіста, прекрасного у своїй людській сутності. Справжня людина красива у своїх помислах і вчинках, це – борець за щастя людей. «Через красиве – до людяного», – ось наскрізна ідея педагогіки В.О. Сухомлинського.

На своїх уроках я намагаюся використати більше тих новинок, що зацікавлять дітей. На власному досвіді переконалася, що сутність сучасного уроку полягає не лише в змісті, а й у методиці його побудови, використанні нестандартних форм навчання.

Кожен ранок в класі розпочинаю з «ранкових зустрічей», де діти в ігровій формі налаштовуються на успіх протягом дня.

Діти виконують вправи : «Віночок побажань», , «Комплімент», «Слова подяки», «Усмішка», «Прощання». Усі учні беруться за руки і передають тепло своїх долонь.

- Усміхніться, поділіться гарним настроєм. Діти вибирають певний малюнок, де показано їхній настрій.

В. О. Сухомлинський особливу увагу звертав на створення «психо – педагогічної атмосфери у класі», щоб найголовнішим прагненням було бажання вчитися.

Чого варті уроки В. Сухомлинського під голубим небом! Мабуть, їх пам'ятатимуть діти довго. Навіть ті, яким давалися творчі роботи важко, старалися придумати легенду із найкращим змістом. Малюнки дітей використовувалися під час роботи над творами–мініатюрами, описами природи, творами за поданим сюжетом. За думкою В. Сухомлинського «Кожен урок повинен пройти емоційно, продуктивно». А діти, виходячи з класу, запитували б: «Невже так швидко пробігли 35- 40 хвилин?!»

Читання творів В.О.Сухомлинського, у яких розкривається світ переживань, думок, мрій людини, розширює життєвий досвід, сприяє усвідомленню ними цінностей, норм поведінки, які підтримуються суспільством. Це зміцнює природне бажання дитини ставати кращою. Під час читання мої учні осмислюють зміст багатьох творів, у яких описано почуття і вчинки дійових осіб. У дітей виникає глибоке співпереживання, що є своєрідним освоєння дійсності. Це дає їм можливість зрозуміти внутрішній світ інших людей. Усі вони мають у своїй основі прекрасну людську властивість – відчуття того, що переживає інший не тільки у хвилини радості, а й у хвилини смутку, болю, самотності. Саме в цьому криються джерела доброти. Щоб підвести учнів до такого розуміння, проводжу уроки доброти, ввічливості, години спілкування, на яких використовую різні за жанрами твори В.О.Сухомлинського: казки, оповідання, притчі. Вникаючи у зміст художнього твору, аналізуючи ситуацію спілкування між дійовими особами, у дітей з'являється можливість висловлювати оцінні судження. Не можна оминати такої делікатної теми, як виховання у дітей милосердя до людей, які мають вади розвитку. Стискаються дитячі серця, змінюється вираз обличчя, коли читаю оповідання «Як Сергійко навчився жаліти».

Своїх учнів навчаю не лише складати казки, оповідання про природу, друзів, рідних, а й робити аплікації до цих творів, малюнки, вміти складати відгук на прочитану книгу, придумувати загадки, створювати проекти...

У своїй роботі особливе місце відводжу показу невичерпних можливостей казки на гуртку лялькового театру «Казкова веселка». Вона розвиває уяву, образність, мислення і мову дитини. Тому я прагну, щоб школярі вчилися самостійно створювати казки з метою збагачення власного словникового запасу, правильної побудови речень і послідовної розповіді. Казка, у розумінні Сухомлинського – це друг і навчитель дитини. Вона допомагає їм краще пізнавати навколишній світ, робить їх добрішими, людянішими. Отже, я, інсценізуючи і складаючи казки разом із учнями, сприяю їх всебічному розвитку.

За творами В.О. Сухомлинського виготовляю дидактичний матеріал з української мови. Завдання для карток: добери заголовки, спиши опис природи і

визнач частини мови у першому реченні, добери синоніми до слів, добери споріднені слова до слова «соловей» (та інші) і познач у них корінь.

На уроках мислення учні висловлюють власні думки про те, що відчувають, спостерігають, досліджують. Найчастіше використовую такі твори: «Як дзвенять сніжинки», «Жаба і соловейко», «Лелеки прилетіли», «Лялька з відбитою ручкою».

На уроках розвитку зв'язного мовлення формую чуйність до слова, думки, почуття (складаємо тексти-міркування, листи, сенкани).

Уроки –роздуми проводжу за такими оповіданнями В.Сухомлинського «Акація і бджола», «Барвисте коромисло», «Де беруться срібні павутинки», «Як дівчинка образила букваря». Діти складають власні вірші, казки та оповідання.

Втіленням краси, досконалості, доброти для дитини передусім є мама. Багато оповідань присвячені родинному вихованню «Чому мама плаче», «Моя мама пахне хлібом», «Сиві волосинки», «Сьома дочка», «Прийшла мама», «Бабусин борщ» з книги «Чиста криниця». На матеріалі казок і притч вчителі спонукають дітей замислюватися над красою рідного краю, виховують почуття доброти, гідності, співчуття, милосердя. Завдяки їм діти пізнають світ не тільки розумом, а й серцем.

Мої діти із великим задоволенням слухають аудіоказки цього видатного педагога. Переглядаючи відеофільми та казки з каналу Ютуб, діти швидше уявлять та запам'ятовують матеріал. Учні 4 класу проходили тестування за вивченими творами автора в програмі learning apps. Найбільше їм подобаються такі інтерактивні вправи «Встанови відповідність», «Склади пазли», «Перший мільйон», «Розгадай кросворд».

В. О Сухомлинський писав : «У грі немає людей серйозніших, ніж малі діти».

Гра супроводжує людину протягом всього життя. А для дітей початкових класів - це основний вид діяльності, за допомогою якого вона пізнає навколишній світ. Використання дидактичних ігор та ігрових моментів робить урок цікавим, створює у дітей бадьорий настрій, полегшує засвоєння навчального матеріалу, створює ситуацію успіху.

Кажуть, що творцем, як і інтелектуалом не народжуються. Усе залежить від того, які можливості надає оточення для реалізації того потенціалу, що в нас є. Кожен учитель мріє і намагається робити все, що від нього залежить, щоб його учні наполегливо працювали, здобуваючи знання, самостійно шукаючи відповіді на запитання, що ставить перед ними життя. Педагогічна спадщина В.О. Сухомлинського й сьогодні залишається джерелом педагогічної мудрості, творчості, наснаги, до якої постійно звертаються вчителі школи. Спираючись на творчість великого Педагога, враховуючи вимоги сьогодення, у процесі навчання й позакласної виховної роботи навчальний заклад реалізує головне своє завдання – виховати людину, патріота, справжнього громадянина незалежної України.

Творча спадщина В.О.Сухомлинського, його ідеї витримали перевірку часом і довели свою життєздатність. Його педагогіка – це педагогіка серця.

Пам'ять про видатного педагога житиме доти, поки існуватимуть школи, учні, педагогічна наука.

Література

1. Сухомлинський В.О. „Серце віддаю дітям”. Вибрані твори: у 5 т., т.3, ст. 203-654.
2. Журнал „Початкова школа” №9, 2010 р., № 10, 2011 р., №5, 2012 рік, „Початкова школа” 2012 – №5. – С. 1-3, № 7, 2012 рік ст. 32-33, № 9, 2012 рік, ст. 10-20, №2, 2012 рік, ст.1-4, № 9, 2010 рік ст. 53-55.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2011. – №7. – С. 1-18.
4. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина: [вибр. тв. в 5-ти т. – Т. 3] / В.О. Сухомлинський. – К. : Рад. шк., 1977. – С. 7-279.